

Sielun aukkoja

Juan Antonio Muro on kartesiolaisen dualismin uhri. Vaikka hän vakuuttaakin pyrkivänsä henkisyYTEEN, cogito, ergo sum ei selvästikään riitä hänelle. HenkisyYTEEN tavoittelussaankin hän on äärimmäisen fyysinen maalari. Juuri tämä dualistinen ristiriita antaa perusvireen Muron koko tuotannolle. Hänen teoksissaan kaksi substanssia, aineellinen (siis ulottuvainen) ja henkinen (siis ajatteleva ja tietoinen) törmäävät alituisesti ja käyvät loputonta, viime kädessä mihinkään johtamatonta vuoropuhelua. Hän haluaa kenties joskus maalata henkisimmän taulunsa, kauneimman taulunsa, mutta tietää samalla että se on mahdotonta.

Mutta kartesiolaisuudessaankin Muro on ristiriitainen; Descartes'in mukaan aineellisten olioiden rakenne voidaan ilmaista geometrian kielellä, mutta Muron maalauksissa juuri geometrian kieli on henkisen substanssin kieli. Hänelle esimerkiksi ornamenttiikka ja tektoniset muodot ovat ajattelun merkkejä. Ajattelun merkkejä miltei indeksikaalisessa mielessä: ne ovat kulttuurisen, henkisen jättämiä vuosisataisia jälkiä. Ikoninen muuttuu näin tietyllä tavalla indeksiseksi. Ja vastaavasti fyysinen maalaus, tapa jolla Muro suorastaan aggressiivisesti käy puulle levittämänsä akryylimaalain kimppuun esimerkiksi hiomakoneella, tuottaa ensialkuun indeksisen jäljen. Työstäminen on kuitenkin sattuman hallitsemista, ikonisuuDEN lisäämistä. Ja kun vastakkaiset liikkeet kohtaavat, tuottavat riittävän intensiivisen kuvallisen jännitteen, kun kipupiste on paikallistettu, on syntynyt maalaus. Henki ja aine, sielu ja ruumis, ovat yhtyneet hetkellisesti. Mutta vain hetkellisesti, sillä maalaaminen on kuin alituista kilvoittelua kohti jotain korkeampaa. Se on kuin mystiikkaa, jossa haetaan välitöntä ja suoraa yhteyttä. "Mystiikka on tärkeä asia. Mystikot etsivät sielun aukkoja, joiden kautta he pyrkivät yhteyteen jumaluuden kanssa. Pyrin ehkä jollain tavoin samaan, vaikka en tietoisesti pyrikään keskustelemaan Jumalan kanssa."

Mutta mikä on tuo kuvallinen jännite? Se on ykseys, joka syntyy maalauksen ristiriitaisista elementeistä silloin kun tausta lakkaa olemasta tausta ja kuvio olemasta kuvio. Se on tila, jossa elementtien hierarkkisuus on muuttunut

samanarvoisuudeksi. Muron sanoin jännite on "se jännite, mikä on elämässä yleensä."

Hengen ja aineen dualismi on Muron teoksissa löytänyt vastinkappaleensa myös maalaustaiteen perinteestä. Konkretismi ja informalismi/ekspressionismi käyvät niissä jatkuvaa kamppailuaan. Voimakkaimmat vaikutteet tulevat amerikkalaisesta

maalaustaiteesta. Muro aloitti puhtaana konkretistina, mutta henkisyYTEEN tavoittelu pelkkänä vähentämisenä, matka kohti ei-mitään ei riittänyt, hän ei jatkanut omalta osaltaan kohti Mustaa neliötä; hänen maalauksissaan Barnett Newman tai Mark Rothko kohtaavat Jackson Pollockin. Muro on epätrendikäs taiteilija, hän kiistää olevansa kiinnostunut identiteetistä, ja silti hänen tuotantonsa on myös helppo nähdä suurena identiteettikriisinä: hän aikoi lapsena papiksi mutta vaihtoi sitten maalliseksi komeljanttariksi: muusikoksi ja taidemaalariksi. Hän on katolinen mutta asuu protestanttisessa maassa, hän on espanjalainen Suomessa. Ja miltei samaan hengenvetoon hän tunnustaa, että hänen työnsä on myös hänen oman arvomaailmansa organisointia: "Sen vakuuttamista, että sekä ajattelen että tunnen."

Ristiriidat jatkuvat: "En halua kommunikoida. Välillä tuntuu siltä, ettei minulla ole mitään sanottavaa. Ja jos haluan sanoa jotain, sanon sen sanoin." Mihin Muro sitten pyrkii maalauksillaan, esimerkiksi asettaessaan niitä julkisesti näytteille? Muron maalaukset voisi nähdä ehdotuksina. "Ehkä tavoitteeni on virittää katsojassa keskustelu itsensä kanssa... Haluan luoda esteettistä tai henkistä tilaa, jossa katsojalla on dialogia itsensä kanssa."

Muron teoksissa elementtien jännitteet ja kerroksellisuus - toisinaan hyvinkin konkreettisenä - tuottavat draaman, jossa aistillisuuden kautta esitetään toivomus jostain aineettomammasta: "Ei ole kauneutta ilman ristiriitaa." Muro itse käyttää sanaa 'draama' mutta kiistää haluavansa kertoa. Silti hänen työskentelynsä kytkeytyy suuriin tarinoihin, oli sitten kyse uskonnosta, mystiikasta, filosofiasta, kulttuurista tai maalaustaiteesta. "No hyvä on, ehkä kaikki mitä ihminen tekee, on tarinaa..."

*Otso Kantokorpi
kirjasta "Kosketuspintoja", Kustannus Oy Taide*